

Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2013/14:67 Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel samt 3 följdmotioner. I betänkandet behandlas också ca 20 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2012 respektive 2013. Utskottet föreslår att 7 av dessa behandlas förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

I propositionen föreslås att hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och patientsäkerhetslagen (2010:659) ändras så att det tydligare framgår att sjukvårdshuvudmannen ska erbjuda den enskilde att välja hjälpmedel när det finns olika hjälpmedel tillgängliga inom landstinget eller kommunen. Genom propositionen vill regeringen betona att landsting och kommuner inom ramen för gällande lagstiftning kan välja att erbjuda förskrivning genom fritt val av hjälpmedel med s.k. eget ägande.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker följdmotionerna. Utskottet avstyrker även motioner från den allmänna motionstiden 2012 respektive 2013, främst med hänvisning till pågående arbete på området.

I betänkandet finns fem reservationer och fyra särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel	6
Propositionen	6
Följdmotionerna	11
Motioner från den allmänna motionstiden 2012 respektive 2013	12
Tidigare behandling	13
Aktuellt	13
Utskottets ställningstagande	14
Hjälpmedelsfrågor – förenklad behandling	15
Utskottets ställningstagande	15
Reservationer	16
1. Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel, punkt 1 (S, MP, V)	16
2. Fritidshjälpmedel, punkt 2 (SD)	17
3. Hjälpmedel för barn, punkt 4 (V)	17
4. Kompetenscenter, punkt 5 (MP, SD, V)	18
5. Daisyteknik m.m., punkt 6 (MP, V)	18
Särskilda yttranden	19
1. Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel, punkt 1 (S)	19
2. Hjälpmedelsfrågor – förenklad behandling, punkt 8 (S)	19
3. Hjälpmedelsfrågor – förenklad behandling, punkt 8 (MP)	19
4. Hjälpmedelsfrågor – förenklad behandling, punkt 8 (V)	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	21
Propositionen	21
Följdmotionerna	21
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	21
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	22
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	24
<i>Bilaga 3</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 8	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
2. lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:67 punkterna 1 och 2 samt avslår motionerna

2013/14:So10 av Eva Olofsson m.fl. (V),

2013/14:So11 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) och

2013/14:So12 av Lena Hallengren m.fl. (S).

Reservation 1 (S, MP, V)

2. Fritidshjälpmedel

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So259 av Kerstin Nilsson (S) och

2013/14:So217 av Kerstin Nilsson (S).

Reservation 2 (SD)

3. Högkostnadsskydd och medfinansiering

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So296 av Helene Petersson i Stockaryd (S) och

2013/14:So276 av Anna Steele (FP).

4. Hjälpmedel för barn

Riksdagen avslår motion

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 15.

Reservation 3 (V)

5. Kompetenscenter

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:So302 av Agneta Luttröpp (MP),

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 14 och

2013/14:So583 av Per Ramhorn (SD).

Reservation 4 (MP, SD, V)

6. Daisyteknik m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So470 av Margareta Cederfelt (M) och

2013/14:So234 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP).

Reservation 5 (MP, V)

7. Hörselskadade

Riksdagen avslår motion

2013/14:So474 av Anita Brodén och Christer Winbäck (båda FP)
yrkandena 1 och 2.

8. Hjälpmedelsfrågor – förenklad behandling

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 15 april 2014

På socialutskottets vägnar

Anders W Jonsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders W Jonsson (C), Lena Hallengren (S), Saila Quicklund (M), Christer Engelhardt (S), Helena Bouveng (M), Ann Arleklo (S), Isabella Jernbeck (M), Lennart Axelsson (S), Maria Lundqvist-Brömster (FP), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP), Anders Andersson (KD), Per Ramhorn (SD), Eva Olofsson (V), Metin Ataseven (M) och Åsa Torstensson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2013/14:67 Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel samt 3 följdmotioner. I betänkandet behandlas också ca 20 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2012 respektive 2013. Utskottet föreslår att 7 av dessa behandlas förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden (se bilaga 3). Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet. En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1.

En skrivelse från Hörselskadades Riksförbund om propositionen kom in till utskottet den 20 mars 2014. Skrivelsen anmäldes vid utskottssammanträdet den 25 mars 2014.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och patientsäkerhetslagen (2010:659) ändras så att det tydligare framgår att sjukvårdshuvudmannen ska erbjuda den enskilde att välja hjälpmedel när det finns olika hjälpmedel tillgängliga inom landstinget eller kommunen. Hjälpmedlet anses vara tillgängligt om sjukvårdshuvudmannens tillhandahållande är förenligt med gällande upphandlingslagstiftning. Den enskildes val ska tillgodoses om det med hänsyn till den enskildes behov och kostnaderna för hjälpmedlet framstår som befogat.

Av ovannämnda lagar ska det också framgå att vårdgivaren och den som har ansvaret för hälso- och sjukvården av en patient ska se till att patienten ges individuellt anpassad information om de hjälpmedel som finns. Hälso- och sjukvårdspersonalen ska medverka till att ge en patient möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar.

Genom propositionen vill regeringen betona att landsting och kommuner inom ramen för gällande lagstiftning kan välja att erbjuda förskrivning genom fritt val av hjälpmedel med s.k. eget ägande. Den enskilde ges då möjlighet att välja hjälpmedel utanför det ordinarie sortimentet. I de landsting och kommuner där förskrivningsmöjligheten med fritt val har införts är även detta, förutom de olika hjälpmedel som finns i det ordinarie sortimentet, ett tillgängligt alternativ för tillhandahållandet av hjälpmedel, förutsatt att det för den enskilde är lämpligt med fritt val.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Utskottets överväganden

Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag. Riksdagen avslår motioner om mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel, fritidshjälpmedel, högkostnadsskydd och medfinansiering, hjälpmedel för barn, kompetenscenter, Daisyteknik m.m. samt hörsel-skadade.

Jämför reservationerna 1 (S, MP, V), 2 (SD), 3 (V), 4 (MP, SD, V) och 5 (MP, V) samt särskilt yttrande 1 (S).

Propositionen

Försöksverksamheter inom hjälpmedelsområdet m.m.

Försöksverksamheten Fritt val hjälpmedel

I augusti 2007 fick Hjälpmedelsinstitutet (HI) i uppdrag att samordna genomförandet av en försöksverksamhet för fritt val av hjälpmedel. Försöksverksamheten syftade till att pröva hur den enskilde kan ges ökad möjlighet att själv välja hjälpmedel. HI skulle utse två eller tre landsting och kommuner inom landstingets område som skulle ingå i försöksverksamheten. I försöksverksamheten skulle de deltagande landstingen och kommunerna pröva om och i så fall på vilket sätt ett fritt-val-system kan införas och samlat redovisa sina erfarenheter. Verksamheten skulle starta hösten 2007 och avslutas i december 2009.

Efter omfattande utredningar gjordes bedömningen att s.k. eget ägande var den enda möjligheten att praktiskt pröva fritt val av hjälpmedel för att brukaren skulle kunna välja ett hjälpmedel utanför landstingens och kommunernas ordinarie hjälpmedelssortiment. Enligt riktlinjerna för försöksverksamheten skulle landstingen pröva ett rekvisitionssystem.

Den samlade bedömningen av försöksverksamheten är enligt HI att fritt val av hjälpmedel är ett bra komplement för den som vill och kan påverka valet av produkt. HI betonar dock vikten av att möjligheten att få hjälpmedel förskrivna inom det ordinarie systemet finns kvar och inte utarmas samt att en god tillgång på hjälpmedel säkerställs för dem som inte vill eller kan utnyttja fritt val av hjälpmedel.

Uppdrag att fortsätta stimulera inflytande och valfrihet

I mars 2010 fick HI i uppdrag att fortsätta stimulera landsting och kommuner att öka brukarinflytandet och valfriheten vid förskrivning av hjälpmedel. Uppdraget omfattade ett informations- och utvecklingsarbete i

kommuner och landsting och en förstudie om en webbsida riktad till hjälpmedelsanvändare för att underlätta möjligheten att söka information om produkter. HI skulle även arbeta med frågor om återanvändning och effektiva hantering av hjälpmedel samt följa effekterna av försöksverksamheten.

De uppföljande studier som gjorts visar enligt HI bl.a. att flertalet användare fortfarande är mycket nöjda med att ha använt fritt val av hjälpmedel vid val av produkt.

Försök med elektronisk kommunikation

HI och Post- och telestyrelsen (PTS) fick i februari 2011 i uppdrag att genomföra en försöksverksamhet i syfte att stimulera användningen av konsumentprodukter för elektronisk kommunikation.

Efter genomförd försöksverksamhet konstaterar HI och PTS att någon bredare förskrivning av konsumentprodukter för målgruppen inte tycks ligga nära till hands.

Försöksverksamhet med personlig hjälpmedelsbudget

I oktober 2011 fick HI i uppdrag att ta fram underlag för en försöksverksamhet med personlig hjälpmedelsbudget. Försöksverksamheten sågs som en utveckling av försöksverksamheten med fritt val av hjälpmedel 2007–2009.

Regeringen avser inte att i nuläget fatta beslut om att genomföra någon försöksverksamhet med personlig hjälpmedelsbudget. Det finns i stället enligt regeringen skäl att pröva förutsättningarna att utveckla systemet med rekvisitioner.

Utvecklingsinsatsen Hitta och jämför hjälpmedel

Regeringen beslutade i november 2012 att, efter ansökan från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), bevilja medel för en utvecklingsinsats som ska stärka brukarnas möjligheter till information om hjälpmedel och konsumentprodukter. Under 2012–2014 planerar regeringen att avsätta sammanlagt 19 miljoner kronor för denna informationsinsats. Insatsen, som kallas Hitta och jämför hjälpmedel, sker inom ramen för arbetet med att utveckla www.1177.se till en informationsportal som är gemensam för samtliga landsting. SKL har i sin tur lämnat i uppdrag till HI att genomföra en utredning om konsumentprodukter som alternativ eller komplement till hjälpmedel.

Arbetet med att utveckla en ny och gemensam hjälpmedelsdatabas för landstingen och kommunerna har pågått sedan våren 2013. Den nya hjälpmedelsdatabasen ska bli en del av den nya publika tjänsten Hitta och jämför hjälpmedel på webbsidan 1177.se.

Samverkan om elektronisk kommunikation

HI fick i september 2011 i uppdrag att stärka samverkan kring elektronisk kommunikation genom att ge expertstöd till landsting och föra dialog med hjälpmedels- och tjänsteproducenter och brukarorganisationer. En del i uppdraget var att särskilt fokusera på teknikstöd för personer med tal- eller språkskada.

Uppdraget redovisades i mars 2013. HI föreslår bl.a. att förordningen (2001:638) om statsbidrag till elektronisk kommunikation ses över med syftet att statsbidrag med stöd av förordningen i högre utsträckning än i dag ska komma samtliga målgrupper till del (döva, gravt hörselskadade, dövblinda, talskadade eller språkstörda). Ett arbete med att se över förordningen har inletts inom Regeringskansliet.

En samlad organisation inom det funktionshinderspolitiska området

Under förutsättning att medlemmarna i den ideella föreningen HI, dvs. staten och SKL, beslutar att upplösa HI, kommer Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) att ges i uppdrag att inordna berörda uppgifter som bedrivs av HI i myndigheten, som därmed får ett utökat ansvarsområde. Handisam kommer därmed att byta namn till Myndigheten för delaktighet för att bättre spegla dess utökade verksamhet och det mer samlade uppdraget, det tvärsektoriella perspektivet samt uppgiften att stimulera och utveckla kunskapsbildningen. Myndigheten för delaktighet beräknas inleda sin verksamhet den 1 maj 2014.

Enligt regeringen kommer inordnandet av de delar av HI som utgör ett statligt åtagande i den nya myndigheten att skapa förutsättningar för en mer ändamålsenlig och effektiv nationell aktör inom hjälpmedelsområdet.

Förslag på åtgärder för att öka den enskildes inflytande i valet av hjälpmedel

Den enskildes möjlighet att få information och kunna välja hjälpmedel ska anges i lag

I hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), förkortad HSL, anges att landstinget, och i vissa fall kommunerna, ska erbjuda hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Landstinget och kommunen har även en skyldighet att erbjuda den enskilde rehabilitering och rehabilitering, inom vilket hjälpmedel kan utgöra en integrerad del. Ansvar för att tillhandahålla hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning varierar över landet och även inom landstingen och kommunerna. När landsting och kommuner köper in de hjälpmedel som ska förskrivas är lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förkortad LOU, tillämplig.

Regeringen föreslår att det i HSL och patientsäkerhetslagen införs en skyldighet för landsting och kommuner att ge patienten möjlighet att välja hjälpmedel när det finns olika hjälpmedel att tillgå. Det hjälpmedel som

patienten föredrar ska tillhandahållas honom eller henne om det valda hjälpmedlet med hänsyn till den enskildes behov och till kostnaderna för hjälpmedlet framstår som befogat.

En avvägning ska göras mellan det behov som hjälpmedlet ska fylla och en eventuell kostnadsökning i förhållande till ett annat hjälpmedel. Patienten ska ha möjlighet att välja ett visst hjälpmedel även om det är dyrare än ett annat alternativ, men det måste samtidigt finnas en gräns för hur stora kostnadsökningar som kan accepteras för att tillgodose den enskildes behov. Om patientens nytta av hjälpmedlet står i rimlig proportion till kostnadsökningen ska patientens val tillgodoses.

Hjälpmedelsförsörjningens utformning inom landstinget eller kommunen avgör vilka hjälpmedel som är tillgängliga. För att ett hjälpmedel ska vara tillgängligt måste landstingets och kommunens tillhandahållande av hjälpmedlet vara förenligt med gällande upphandlingslagstiftning. I de landsting och kommuner som har infört förskrivningsmöjligheten fritt val av hjälpmedel är även detta ett tillgängligt alternativ. Om det är lämpligt att patienten förskrivs hjälpmedel genom fritt val, är detta således valbart för den enskilde.

Hjälpmedelsverksamheten är en del av vårdkedjan. Regler som innebär att vård och behandling så långt möjligt ska utformas och genomföras i samråd med patienten bör därför även omfatta hjälpmedel.

Tillgång till information är enligt regeringen en förutsättning för att kunna påverka valet av hjälpmedel. Regeringen föreslår därför att vårdgivare och hälso- och sjukvårdspersonal ska ge patienter individuellt anpassad information om de hjälpmedel som finns att tillgå. Regeringen föreslår att HSL kompletteras och att en följdändring görs i patientsäkerhetslagen.

Regeringen föreslår vidare att den som har ansvaret för hälso- och sjukvården av en patient ska medverka till att den enskilde får möjlighet att välja hjälpmedel när det finns olika hjälpmedel tillgängliga. Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar för detta ska framgå av patientsäkerhetslagen.

Ökad stimulans till landsting och kommuner

Regeringen bedömer att det finns många hjälpmedelsanvändare som både vill och kan ta ett ökat ansvar för inköp av sitt hjälpmedel. Även om den ordinarie hjälpmedelsverksamheten är basen i hjälpmedelssystemet är möjligheten att förskriva hjälpmedel genom fritt val ett viktigt komplement. Erfarenheterna från det arbete som HI bedrivit med fritt val av hjälpmedel bör enligt regeringens mening spridas till fler landsting och kommuner.

Regeringen anser att erfarenheterna från försöksverksamheten Fritt val av hjälpmedel i de tre landstingen har skapat en god grund för en fortsatt utveckling mot ett ökat inflytande för den enskilde i hjälpmedelsförsörjningen. De brukare som använt sig av möjligheten till s.k. eget ägande och som därmed valt ett hjälpmedel utanför landstingets eller kommunens

ordinarie sortiment har sett många fördelar med det fria valet. Hjälpmedelsanvändarna har bl.a. känt sig tryggare i valet av hjälpmedel och de har varit mer nöjda med bemötandet och informationen de fått om hjälpmedlet.

Regeringen gör bedömningen att den blivande Myndigheten för delaktighet bör få i uppdrag att fortsätta stimulera landsting och kommuner att öka den enskildes inflytande vid förskrivning av hjälpmedel. Som en del av detta uppdrag bör myndigheten genomföra fortsatta informationsinsatser till hjälpmedelsanvändare och närstående för att öka kunskapen om den nya tjänsten Hitta och jämför hjälpmedel. Den informationsinsats som SKL ska genomföra inför lanseringen av den nya tjänsten Hitta och jämför hjälpmedel på www.1177.se den 1 juli 2014 behöver enligt regeringens mening följas upp med ytterligare informationsspridning.

Stöd till huvudmännen i upphandlingen av hjälpmedel

Regeringen avser att under 2014 samla den statliga stöd- och informationsverksamheten om offentlig upphandling inklusive innovationsupphandling samt miljökrav och sociala krav i Konkurrensverket. Ambitionen är att det samlade stödet ska vara tillgängligt senast den 1 juli 2014.

Regeringen gör bedömningen att Konkurrensverket bör få i uppdrag att ta fram en vägledning till huvudmännen om förutsättningarna att vid upphandlingen och tillämpningen av lagstiftningen på området ta hänsyn till den enskildes behov av, önskemål om och möjlighet att påverka valet av hjälpmedel. Vägledningen bör bl.a. belysa i vilken mån den enskildes val och behov får beaktas vid upphandling av ramavtal enligt LOU, när direktupphandling kan bli aktuell vid upphandling av hjälpmedel och när det är tillåtet enligt LOU att kombinera upphandling av hjälpmedel med fritt val genom eget ägande. Konkurrensverket bör i anslutning till detta genomföra utbildningsinsatser till huvudmännen.

Enligt regeringen bör en lämplig myndighet få i uppdrag att ta fram en vägledning för hur frågor om service, underhåll, reparationer, återlämnande och återanvändning av produkter som valts genom fritt val med s.k. eget ägande kan lösas. Vägledningen bör också belysa landstings och kommuners möjlighet att ge kompensation till hjälpmedelsanvändare för de eventuella merutgifter som den enskilde kan ha haft, dvs. hur man kan hantera en situation när en hjälpmedelsanvändare har lagt ut egna medel vid köpet av hjälpmedlet och sedan lämnar tillbaka det. Regeringens principiella inställning är att huvudmännen, landstingen och kommunerna, utifrån sina behov och förutsättningar ska ges möjlighet att hitta egna lösningar på hanteringen av ovannämnda frågor. Lokala rutiner och riktlinjer antas efter beslut av vårdgivaren för olika verksamheter inom hälso- och sjukvården. Detta gäller även hjälpmedelsverksamheten. Det är inte rimligt eller önskvärt att staten detaljstyr frågor av detta slag. Huvudmännen bör själva, inom ramen för gällande lagar och författningar, besluta om de regler och rutiner som ska gälla vid förskrivning av hjälpmedel, även sådana som följer av förskrivningsmöjligheten med fritt val av hjälpmedel.

Stöd till förskrivare och andra yrkesgrupper

Regeringen gör bedömningen att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram en vägledning till stöd för förskrivare och andra yrkesgrupper. Vägledningen bör omfatta såväl stöd vid förskrivning av hjälpmedel där inköpet kan överlämnas till egenvård (fritt val) som förskrivning inom den ordinarie hjälpmedelsverksamheten. I uppdraget ingår även att sprida information om och genomföra en webbaserad utbildningsinsats till förskrivare och andra yrkesgrupper. Regeringen bedömer att Socialstyrelsen är en lämplig mottagare av uppdraget främst eftersom förskrivarnas ansvar i hjälpmedelsverksamheten har sin grund i hälso- och sjukvårdslagstiftningen.

Enligt regeringen bör Socialstyrelsen även få i uppdrag att se över föreskrifterna om medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården. Det finns ingen särskild författningsreglering som gäller bedömning av behov eller förskrivning av hjälpmedel. För de hjälpmedel som är medicintekniska produkter finns dock särskilda föreskrifter utfärdade av Socialstyrelsen (SOSFS 2008:1). Föreskrifterna är utformade med utgångspunkt i att den som förskriver hjälpmedel också ska välja ut ett specifikt sådant. Socialstyrelsen bör få i uppdrag att se över föreskrifterna utifrån att landsting och kommuner ska ge patienten möjlighet att välja hjälpmedel när det finns olika hjälpmedel att tillgå.

Uppföljning

Enligt regeringen bör en lämplig myndighet få i uppdrag att följa upp hur valfriheten av hjälpmedel inom landsting och kommuner utvecklas bl.a. med hänsyn till föreslagna ändringar i HSL och patientsäkerhetslagen. De ovan föreslagna ändringarna i HSL och patientsäkerhetslagen har till syfte att stärka individens ställning i hjälpmedelsverksamheten. För att säkerställa att de föreslagna ändringarna i lagstiftningen och de övriga insatser som föreslås i propositionen leder till ökad delaktighet och valfrihet samt till fortsatt god kostnadskontroll i hjälpmedelsförsörjningen bör enligt regeringen en lämplig myndighet få i uppdrag att göra en uppföljning.

Följdmotionerna

I kommittémotion 2013/14:So12 av Lena Hallengren m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om uppdrag till myndigheter med anledning av propositionen. Motionärerna föreslår att några uppdrag inte ska ges till Myndigheten för delaktighet, Konkurrensverket och Socialstyrelsen med anledning av propositionen. De föreslår i stället att regeringen ger Socialstyrelsen eller annan lämplig myndighet i uppdrag att utvärdera de fritt-val-system som införts. I uppdraget bör ingå att i utvärderingen ha en dialog med berörda funktionshindersorganisationer. Uppdraget ska återsäkras till riksdagen, och därefter kan ställning tas till om några nya uppdrag ska ges till myndigheter om frågan att välja hjälpmedel.

I kommittémotion 2013/14:So11 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande om uppdrag till myndigheter. Innan en tillräcklig konsekvensanalys har gjorts anser motionärerna inte att myndigheter ska få de främjandeuppdrag som föreslås i propositionen, för att förändringar verkligen ska leda till förbättringar för den enskilde i förhållande till vad som gäller i dag, inte riskera att bli försämringar.

I kommittémotion 2013/14:So10 av Eva Olofsson m.fl. (V) begärs ett tillkännagivande om begränsning av uppdragen till Myndigheten för delaktighet, Konkurrensverket, Socialstyrelsen m.fl. myndigheter. De aviserade uppdragen bör enligt motionärerna begränsas så att de specifikt handlar om stöd och stimulans till den valfrihet inom hjälpmedelsområdet som omfattas av de föreslagna ändringarna i hälso- och sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen. Något stöd eller någon stimulans till fritt val med eget ägande eller liknande system ska således inte ingå i dessa uppdrag.

Motioner från den allmänna motionstiden 2012 respektive 2013

I motion 2013/14:So217 av Kerstin Nilsson (S) begärs ett tillkännagivande om fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Enligt motionären bör regeringen ta initiativ till en översyn av landstingens förskrivning av fritidshjälpmedel, så att personer med funktionsnedsättning garanteras möjlighet till en aktiv fritid och ett liv i god hälsa. Ett likalydande yrkande finns i motion 2012/13:So259 av samma motionär.

I motion 2012/13:So296 av Helene Petersson i Stockaryd (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av att se över högkostnadsskyddet för att åstadkomma en likvärdig kostnad över hela landet även för hjälpmedel.

I kommittémotion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ge i uppdrag till lämplig myndighet att kartlägga hur situationen ser ut i de olika landstingen och regionerna vad gäller hjälpmedel för barn.

I motion 2013/14:So302 av Agneta Luttröpp (MP) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att inrätta regionala eller nationella kompetenscenter med särskild kunskap om barns hjälpmedel. Liknande yrkanden finns i motion 2013/14:So583 av Per Ramhorn (SD) och i kommittémotion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 14.

I motion 2013/14:So234 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande om att Daisytekniken ska tillhandahållas som tekniskt hjälpmedel för synskadade och personer med läs- och skrivsvårigheter.

I motion 2012/13:So470 av Margareta Cederfelt (M) begärs ett tillkännagivande om en nationell plan för stöd till barn med dyslexi. Det finns enligt motionären goda exempel på landsting som har börjat tillämpa förskrivning av personliga hjälpmedel till barn och vuxna med dyslexi. För att förbättra situationen för barn och ungdomar med dyslexi bör bl.a. samtliga landsting införa personlig förskrivning av hjälpmedel.

I motion 2013/14:So276 av Anna Steele (FP) begärs ett tillkännagivande om nationella riktlinjer för medfinansiering inom vården. Enligt motionen avses främst hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

I motion 2013/14:So474 av Anita Brodén och Christer Winbäck (båda FP) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om det arbete som bedrivs av de hörselskadades intresseorganisation. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om vikten av samhällets uppmuntran av och stödfunktion för det arbete som sker för hörselskadade i Sverige.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om hjälpmedel behandlades av utskottet i betänkande 2011/12:SoU13 Funktionshindersfrågor. Utskottet uttalade då följande (s. 37, 2 res. MP och V):

Tekniska och andra hjälpmedel innebär ofta ett mycket värdefullt stöd för personer med en funktionsnedsättning och kan öka förutsättningarna för dessa att leva och fungera i samhället på samma villkor som andra personer.

Utskottet välkomnar det arbete som pågår på området. Utskottet vill särskilt lyfta fram det arbete som pågår i Regeringskansliet med att bereda slutbetänkandet Hjälpmedel – ökad delaktighet och valfrihet (SOU 2011:77) och Hjälpmedelsinstitutets rapport Personlig hjälpmedelsbudget – Förutsättningar för försöksverksamhet. I detta sammanhang bör även nämnas de uppdrag om elektronisk kommunikation som regeringen har gett bl.a. Hjälpmedelsinstitutet. Riksdagen bör inte föregripa resultatet av pågående arbeten.

Utskottet avstyrker motionerna [...].

Aktuellt

Statens medicinsk-etiska råd (Smer) fattade i april 2013 beslut om projektet Med- och egenfinansiering i hälso- och sjukvården – etiska aspekter. I projektet ingår att beskriva utvecklingstendenser i svensk hälso- och sjukvård. Syftet är att lyfta fram vilka värde- och intressekonflikter som finns och som kan bli än mer påtagliga i framtiden. Rådet planerar att presentera en rapport i oktober 2014.

Handisam fick den 23 maj 2013 i uppdrag att i samverkan med Hjälpmedelsinstitutet stödja utvärderingar av miljöanpassning, teknik och användning av hjälpmedel samt att ta fram informationsmaterial som beskriver teknisk utveckling inom området och kan användas som vägledning vid upphandling. Handisam ska lämna en slutrapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast i samband med årsredovisningen för 2014.

Enligt regleringsbrevet för Socialstyrelsen för budgetåret 2014 har myndigheten i uppdrag att vidareutveckla kunskapsstöd kring hjälpmedelsverksamheten och hjälpmedelsförskrivningen i landsting och kommuner. Uppdraget ska slutredovisas den 15 december 2015. En delredovisning ska

lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 november 2014. Delredovisningen ska innehålla genomförda insatser samt resultat och förslag på vidare åtgärder för att implementera och sprida resultaten.

Utskottets ställningstagande

I hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) anges att landstinget, och i vissa fall kommunerna, ska erbjuda hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Landstinget och kommunen har även en skyldighet att erbjuda den enskilde habilitering och rehabilitering, inom vilket hjälpmedel kan utgöra en integrerad del. Ansvar för att tillhandahålla hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning varierar över landet och även inom landstingen och kommunerna.

Ett grundläggande mål för funktionshinderspolitiken är att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet. För att nå dit behövs bl.a. insatser som kan ge äldre och personer med funktionsnedsättning god tillgång till funktionella hjälpmedel. Att öka den enskildes valmöjligheter i hjälpmedelsverksamheten är enligt utskottet ett viktigt steg på vägen för att kunna nå målen i funktionshinderspolitiken. Utskottet välkomnar därför förslagen i propositionen om mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel. Lagstiftningen förtydligas genom att det införs en skyldighet för landsting och kommuner att ge patienten möjlighet att välja hjälpmedel när det finns olika hjälpmedel tillgängliga inom landstinget eller kommunen. Hjälpmedlet anses vara tillgängligt om sjukvårdshuvudmannens tillhandahållande är förenligt med gällande upphandlingslagstiftning. Den enskildes val ska tillgodoseas om det med hänsyn till den enskildes behov och kostnaderna för hjälpmedlet framstår som befogat. Den som har ansvaret för hälso- och sjukvården av en patient ska se till att patienten ges individuellt anpassad information om bl.a. de metoder för undersökning, vård och behandling som finns. Detta ansvar utvidgas nu till att även omfatta information om de hjälpmedel som finns för personer med funktionsnedsättning. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt lyfta fram arbetet med att utveckla en för landstingen och kommunerna ny och gemensam hjälpmedelsdatabas som ska bli en del av den nya publika tjänsten Hitta och jämför hjälpmedel på webbsidan 1177.se. Utskottet vill i likhet med regeringen betona att landsting och kommuner redan inom ramen för gällande lagstiftning kan välja att erbjuda förskrivning genom fritt val av hjälpmedel med s.k. eget ägande. Utskottet har stor förståelse för den fråga som tas upp i skrivelsen från Hörselskadades Riksförbund och kommer att följa den noga.

Följdmotionerna tar upp de uppdrag till olika myndigheter som har aviserats i propositionen. Utskottet delar regeringens bedömning av behovet av uppdragen och deras utformning och anser därför inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motionerna.

Utskottet tillstyrker därmed propositionen och avstyrker motionerna 2013/14:So10 (V), 2013/14:So11 (MP) och 2013/14:So12 (S).

Motionerna från den allmänna motionstiden 2012 respektive 2013 tar upp frågor om fritidshjälpmedel, högkostnadsskydd och medfinansiering, hjälpmedel för barn, kompetenscenter, Daisyteknik m.m. samt hörselskadade. Utskottet konstaterar inledningsvis att tekniska och andra hjälpmedel ofta innebär ett mycket värdefullt stöd för personer med funktionsnedsättning och kan öka förutsättningarna för dem att leva och fungera i samhället på samma villkor som andra personer. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om den nya Myndigheten för delaktighet som enligt utskottet kommer att skapa förutsättningar för en mer ändamålsenlig och effektiv nationell aktör inom hjälpmedelsområdet. Utskottet ser mycket positivt på det arbete som pågår på detta område och vill här särskilt lyfta fram pågående uppdrag och projekt inom Handisam, Socialstyrelsen och Statens medicinsk-etiska råd.

Utskottet kan således sammanfattningsvis konstatera att det pågår ett aktivt arbete på hjälpmedelsområdet. Utskottet utgår vidare från att regeringen noga följer dessa frågor och vidtar de åtgärder som behövs. Något tillkännagivande från riksdagens sida behövs därför inte. Motionerna 2012/13:So259 (S), 2012/13:So296 (S), 2012/13:So470 (M), 2013/14:So217 (S), 2013/14:So234 (MP), 2013/14:So276 (FP), 2013/14:So302 (MP), 2013/14:So456 (V) yrkandena 14 och 15, 2013/14:So474 (FP) yrkandena 1 och 2 samt 2013/14:So583 (SD) avstyrks.

Hjälpmedelsfrågor – förenklad behandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 2 (S), 3 (MP) och 4 (V).

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkandena som finns i bilaga 3 tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden i betänkandena 2010/11:SoU11 Funktionshindersfrågor och 2011/12:SoU13 Funktionshindersfrågor.

Riksdagen avslog motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser inte någon anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionsyrkandena.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel, punkt 1 (S, MP, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
2. lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659).

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:67 punkterna 1 och 2 samt motionerna

2013/14:So10 av Eva Olofsson m.fl. (V),

2013/14:So11 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) och

2013/14:So12 av Lena Hallengren m.fl. (S).

Ställningstagande

Olika myndigheter bör enligt propositionen få i uppdrag att stimulera och stödja införandet av fritt-val-system med checkar. Att stimulera införandet av system som har så stora brister är enligt vår uppfattning felaktigt och oklokt. Vi anser därför att några uppdrag inte bör ges till Myndigheten för delaktighet, Konkurrensverket och Socialstyrelsen med anledning av propositionen. Vi anser i stället att regeringen bör ge Socialstyrelsen eller annan lämplig myndighet i uppdrag att utvärdera de fritt-val-system som införts och återkomma till riksdagen med en redovisning. I uppdraget bör ingå att ha en dialog med berörda funktionshindersorganisationer.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Fritidshjälpmedel, punkt 2 (SD)

av Per Ramhorn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:So259 av Kerstin Nilsson (S) och 2013/14:So217 av Kerstin Nilsson (S).

Ställningstagande

Fritidshjälpmedel behövs för att barn och unga med funktionsnedsättning ska kunna delta i fritidsaktiviteter och därmed undvika att etablera onödigt ohälsa. Skillnaderna mellan olika landsting är stora och oacceptabla när det gäller vilka hjälpmedel som erbjuds. Jag anser därför att regeringen bör se över frågan om fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Hjälpmedel för barn, punkt 4 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 15.

Ställningstagande

Principen om att funktionsnedsättning inte ska medföra några merkostnader måste tillämpas fullt ut när det gäller hjälpmedel. Det nuvarande systemet för hjälpmedel innebär att landstingen själva bestämmer sina avgifter. Enligt min mening behövs en kartläggning som ska omfatta vilka hjälpmedel barn får, vilka kostnaderna och avgifterna är samt vilken kompetens och kunskap som finns om barns behov av hjälpmedel och om hjälpmedel för barn. Jag anser därför att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att kartlägga hur situationen ser ut i landstingen och regionerna vad gäller hjälpmedel för barn.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Kompetenscenter, punkt 5 (MP, SD, V)

av Agneta Luttröpp (MP), Per Ramhorn (SD) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:So302 av Agneta Luttröpp (MP),

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 14 och

2013/14:So583 av Per Ramhorn (SD).

Ställningstagande

Kompetensen om hjälpmedel för barn är mycket skiftande, och därmed också det stöd som familjen får. Barns behov av hjälpmedel skiljer sig från vuxnas, och det kräver goda kunskaper om barns utveckling och om hur deras individuella behov skiftar. För att kunna erbjuda den kompetensen anser vi att regeringen bör se över möjligheten att inrätta ett nationellt eller regionala kompetenscenter, med särskild kunskap om barns hjälpmedel.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Daisyteknik m.m., punkt 6 (MP, V)

av Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:So234 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) och

avslår motion

2012/13:So470 av Margareta Cederfelt (M).

Ställningstagande

Landstingen ska tillhandahålla erforderliga spelare som hjälpmedel för dem som har behov, såsom synskadade och personer med läs- och skrivsvårigheter. Allt fler landsting har dock infört restriktioner i sin tilldelning av Daisyspelare som hjälpmedel, och det finns landsting där spelarna inte betraktas som hjälpmedel. Vi anser därför att regeringen bör se över hur Daisytekniken ska tillhandahållas som tekniskt hjälpmedel för synskadade och personer med läs- och skrivsvårigheter.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel, punkt 1 (S)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S) och Gunnar Sandberg (S) anför:

För att personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att verka i vardagen på samma villkor som människor utan funktionsnedsättning krävs ofta att olika former av hjälpmedel ingår som en del i vården och rehabiliteringen. Hälso- och sjukvårdens hjälpmedelsansvar ska vila på en värdegrund där individens möjligheter att leva ett självständigt liv i trygghet och värdighet ska vara den bärande utgångspunkten. Tillgången till hjälpmedel varierar stort över landet liksom regler och avgifter. Mot bakgrund av detta anser vi att det bör formuleras en nationell strategi för hur vi resursmässigt och organisatoriskt ska klara att möta ett växande hjälpmedelsbehov. En sådan strategi ska också tydliggöra hur sjukvårdshuvudmännen utifrån sitt hjälpmedelsansvar kan bidra till att förverkliga de handikappolitiska och äldrepolitiska målen. Vi avstår nu från att reservera oss men anser att det finns anledning att mycket noga följa utvecklingen på området och förbehåller oss rätten att återkomma i frågan.

2. Hjälpmedelsfrågor – förenklad behandling, punkt 8 (S)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S) och Gunnar Sandberg (S) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 3. När det gäller motionsförslagen hänvisar vi till tidigare ställningstagande i motsvarande frågor i betänkande 2010/11: SoU11 Funktionshindersfrågor. Vi vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

3. Hjälpmedelsfrågor – förenklad behandling, punkt 8 (MP)

Agneta Luttröpp (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 3. När det gäller motionsförslagen hänvisar jag till tidigare ställningstagande i motsvarande frågor i betänkande 2011/12: SoU13 Funktionshindersfrågor. Jag vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

4. Hjälpmedelsfrågor – förenklad behandling, punkt 8 (V)

Eva Olofsson (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 3. När det gäller motionsförslagen hänvisar jag till tidigare ställningstaganden i motsvarande frågor i betänkande 2011/12: SoU13 Funktionshindersfrågor. Jag vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:67 Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659).

Följdmotionerna

2013/14:So10 av Eva Olofsson m.fl. (V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om begränsning av uppdragen till Myndigheten för delaktighet, Konkurrensverket, Socialstyrelsen m.fl. myndigheter.

2013/14:So11 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppdrag till myndigheter.

2013/14:So12 av Lena Hallengren m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppdrag till myndigheter med anledning av propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:So259 av Kerstin Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samordna förskrivningen av hjälpmedel under en huvudman.

2012/13:So276 av Désirée Liljevall (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om informations- och kommunikationsteknik som hjälpmedel för funktionshindrade.

2012/13:So296 av Helene Petersson i Stockaryd (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över högkostnadsskyddet för att åstadkomma en likvärdig kostnad över hela landet även för hjälpmedel.

2012/13:So314 av Anita Brodén (FP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fortsatt utveckling av hörseltekniska hjälpmedel.

2012/13:So470 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell plan för stöd till barn med dyslexi.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:So217 av Kerstin Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

2013/14:So234 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att daisytekniken ska tillhandahållas som tekniskt hjälpmedel för synskadade och personer med läs- och skrivsvårigheter.

2013/14:So276 av Anna Steele (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nationella riktlinjer för medfinansiering inom vården.

2013/14:So302 av Agneta Luttröpp (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta regionala eller nationella kompetenscenter med särskild kunskap om barns hjälpmedel.

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda inrättandet av kompetenscentrum för barns hjälpmedel.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag till lämplig myndighet att kartlägga hur situationen ser ut i de olika landstingen och regionerna vad gäller hjälpmedel för barn.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förskrivningen av hjälpmedel bör samordnas under en huvudman.

2013/14:So474 av Anita Brodén och Christer Winbäck (båda FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det arbete som bedrivs av de hörselskadades intresseorganisation.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av samhällets uppmuntran och stödfunktion för det arbete som sker för hörselskadade i Sverige.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fortsatt utveckling av hörseltekniska hjälpmedel.

2013/14:So583 av Per Ramhorn (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt kompetenscenter med särskild kunskap om barns hjälpmedel.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

Härigenom föreskrivs att 2 b, 3 b och 18 b §§ hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 b §²

Patienten ska ges individuellt anpassad information om

1. sitt hälsotillstånd, 2. de metoder för undersökning, vård och behandling <i>som finns</i>, 3. sina möjligheter att välja vårdgivare och utförare inom den offentligt finansierade hälso- och sjukvården, samt 4. vårdgarantin.	2. de metoder <i>som finns</i> för undersökning, vård och behandling <i>och de hjälpmedel som finns för personer med funktionsnedsättning</i>,

Om informationen inte kan lämnas till patienten ska den i stället lämnas till en närstående till patienten. Informationen får dock inte lämnas till patienten eller någon närstående om det finns hinder för detta i 25 kap. 6 eller 7 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller i 6 kap. 12 § andra stycket eller 13 § första stycket patientsäkerhetslagen (2010:659).

3 b §³

Landstinget <i>skall</i> erbjuda dem som är bosatta inom landstinget eller som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas där, 1. habilitering och rehabilitering, 2. hjälpmedel för <i>funktionshindrade</i>, och 3. tolktjänst för vardagstolkning för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade.	Landstinget <i>ska</i> erbjuda dem som är bosatta inom landstinget eller som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas där, 2. hjälpmedel för <i>personer med funktionsnedsättning</i>, och

Landstingets ansvar omfattar dock inte habilitering, rehabilitering och hjälpmedel som en kommun inom landstinget har ansvar för enligt

¹ Lagen omtryckt 1992:567.

² Senaste lydelse 2010:662.

³ Senaste lydelse 2000:356.

18 b §. Landstingets ansvar innebär inte någon inskränkning i de skyldigheter som arbetsgivare eller andra kan ha enligt annan lag.

Habilitering eller rehabilitering samt tillhandahållande av hjälpmedel *skall* planeras i samverkan med den enskilde. Av planen *skall* planerade och beslutade insatser framgå.

Habilitering eller rehabilitering samt tillhandahållande av hjälpmedel *ska* planeras i samverkan med den enskilde. Av planen *ska* planerade och beslutade insatser framgå.

När det finns olika hjälpmedel tillgängliga ska landstinget ge den enskilde möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar. Landstinget ska tillhandahålla det valda hjälpmedlet, om det med hänsyn till den enskildes behov och till kostnaderna för hjälpmedlet framstår som befogat.

18 b §⁴

Kommunen *skall* i samband med sådan hälso- och sjukvård som avses i 18 § första–tredje styckena erbjuda även habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för *funktionshindrade*.

Landstinget får även utan samband med överlåtelse av ansvar för hälso- och sjukvård enligt 18 § träffa överenskommelse med en kommun inom landstinget om att kommunen *skall* ha ansvar för hjälpmedel för *funktionshindrade*.

Vad som sägs i 3 b § tredje stycket gäller även i fråga om habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för *funktionshindrade* som ombesörjs av en kommun.

Kommunen *ska* i samband med sådan hälso- och sjukvård som avses i 18 § första–tredje styckena erbjuda även habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för *personer med funktionsnedsättning*.

Landstinget får även utan samband med överlåtelse av ansvar för hälso- och sjukvård enligt 18 § träffa överenskommelse med en kommun inom landstinget om att kommunen *ska* ha ansvar för hjälpmedel för *personer med funktionsnedsättning*.

Vad som sägs i 3 b § tredje stycket gäller även i fråga om habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för *personer med funktionsnedsättning* som ombesörjs av en kommun.

När det finns olika hjälpmedel tillgängliga ska kommunen ge den enskilde möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar. Kommunen ska tillhandahålla det valda hjälpmedlet, om det med hänsyn till den enskildes behov och till kostna-

⁴ Senaste lydelse 2000:356.

*derna för hjälpmedlet framstår
som befogat.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2 Förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659)

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 6 och 7 §§ patientsäkerhetslagen (2010:659) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

6 §

Den som har ansvaret för hälso- och sjukvården av en patient ska se till att patienten ges individuellt anpassad information om

1. sitt hälsotillstånd,
2. de metoder för undersökning, vård och behandling *som finns*,
2. de metoder *som finns* för undersökning, vård och behandling *och de hjälpmedel som finns för personer med funktionsnedsättning*,
3. sina möjligheter att välja vårdgivare och utförare inom den offentligt finansierade hälso- och sjukvården, samt
4. vårdgarantin.

Om informationen inte kan lämnas till patienten ska den i stället lämnas till en närstående till patienten. Informationen får dock inte lämnas till patienten eller någon närstående om det finns hinder för detta i 12 § andra stycket eller 13 § första stycket eller i 25 kap. 6 eller 7 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

7 §

När det finns flera behandlingsalternativ som står i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet ska den som har ansvaret för hälso- och sjukvården av en patient medverka till att patienten ges möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar.

När det finns flera behandlingsalternativ som står i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet *eller när det finns olika hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning tillgängliga*, ska den som har ansvaret för hälso- och sjukvården av en patient medverka till att patienten ges möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar.

Den som har ansvaret för hälso- och sjukvården av en patient ska medverka till att en patient med livshotande eller särskilt allvarlig sjukdom eller skada får en förnyad medicinsk bedömning, om det medicinska ställningstagandet kan innebära särskilda risker för patienten eller har stor betydelse för dennes framtida livskvalitet.

Denna paragraf omfattar inte tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

BILAGA 3

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 8

Motion	Motionärer	Yrkanden
8. Hjälpmedelsfrågor – förenklad behandling		
2012/13:So269	Eva Olofsson m.fl. (V)	12 och 13
2012/13:So276	Désirée Liljevall (S)	
2012/13:So314	Anita Brodén (FP)	3
2013/14:So456	Eva Olofsson m.fl. (V)	13 och 16
2013/14:So474	Anita Brodén och Christer Winbäck (båda FP)	5